

2023–27 kehittämisstrategian tiivistelmä

Kahdeksan vuoden ajan koti

Leader Pohjoisin Lappi ry

Pohjoista Leader-toimintaa

Visio

Kahdeksan vuodenajan koti vahvistuu pohjoisella viisaudella, juurevalla kulttuurilla ja vahvoilla yhteisöillä

Kahdeksan vuodenajan koti -strategia ohjaa yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä Pohjois- ja Itä-Lapissa CAP-ohjelmakaudella 2023–27. Sen on valmistellut innostavana paikalliskehittäjänä tunnettu Leader Pohjoisin Lappi ry, joka on toiminut jo vuodesta 1996. Valmistelutyötä on tehty paikallisia asukkaita, yhteisöjä ja yrittäjiä kuunnellen. Strategiassa vastataan heidän tarpeisiinsa ja huomioidaan globaalit muutosvoimat, kuten väestön ikääntyminen, kaupungistuminen, digitalisaatio ja ilmastonmuutos.

Kahdeksan vuodenaikaa – jäidenlähtökevät, keskiyön aurinko, sadonkorjuu, ruska, ensilumi, joulukaamos, pakkastalvi ja hankikantokevät – rytmittävät pohjoista elämäntapaa ja elinkeinoja. Tavoitteena on lisätä kahdeksaan vuodenaikaan pohjautuvan toimintaympäristön elinvoimaa viisaasti, kestävästi, ihmisten ja ympäristön hyvinvointia sekä elävää kulttuuria tukien.

Arvot

Pohjoinen viisaus

Olemme kaukaa viisaita ja varaudumme muutoksiin. Käytämme tietoa järkevästi ja haluamme oppia uutta.

Rohkeus

Uskallamme uudistua ja kokeilla, innostamme innovatiivisuuteen.

Missio

Mahdollistamme pohjoisen lähtökohdista syntyvät ideat rahoituksella, neuvonnalla ja verkostoilla

Pohjoisen älykkäitä kyliä kehitetään yhteisöllisesti, suunnitelmallisesti ja ennakoivasti. Orastaviin tarpeisiin vastataan rohkeasti, ratkaisuhakuisesti ja innovatiivisesti hyödyntämällä eri hankemuotoja, monirahastoisuutta ja verkostoa. Innostus lähtee paikallistasolta ja kehittämisessä huomioidaan kestävyys, jatkuvuus, perinteet ja kulttuuriset näkökulmat.

Leader-ryhmässä tartutaan toimeen ja tarjotaan matalan kynnyksen neuvontaa. Ryhmä on laajan toiminta-alueen asukkaille läsnä sekä verkossa että paikan päällä kylissä.

Se on paitsi rahoittaja, myös aktiivinen aluekehittäjä.

Onnistuneista hankkeista, menestystarinoista ja toimintamalleista tiedotetaan ja näytetään esimerkkiä.

Vastuullisuus

Kunnioitamme luontoa ja ihmisten yhdenvertaisuutta.

Toimintamme on ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää.

Paikallisuus

Kuulemme paikallisia ihmisiä ja kehitämme seutua yhdessä.

Kunnioitamme perinteitä ja vahvistamme aitoa pohjoista kulttuuria.

Kehittämisen kolme painopistettä, keinot ja toimet

Kolmea painopistettä kehittämällä vahvistetaan asuin- ympäristön veto- ja pitovoimaa sekä paikallisidentiteettiä ja lisätään asukkaiden hyvinvointia. Yrittäjyyden tukeminen luo asukkaille palveluita ja työtä. Kehittämistä ohjataan neljällä strategisella keinolla. Keinot ovat niitä voimavaroja tekemisen tapoja, joilla tavoitteet saavutetaan.

PAINO-
PISTEET

KEINOT

1

Kahdeksan vuodenajan kylä

2

Juureva pohjoinen kulttuuri

3

Pohjoiset elinkeinot

Osallisuus, yhteistyö ja verkostot –keino vahvistaa asukkaiden osallisuutta yhteisöissä sekä paikallisessa kehittämisessä. Monialainen yhteistyö opettaa uutta ja auttaa käyttämään resursseja entistä tehokkaammin. Yhteistyötä lisätään paikallisesti, kansainvälisesti ja toimialarajoja ylittävästi ja verkostoja luodaan eri teemojen ympärille.

Ikäihmiset, lapset ja nuoret –keinolla edistetään näiden ikäryhmien palveluita, viihtyvyyttä ja osallistumismahdollisuuksia. He ovat alueelle voimavara ja heidän tarpeidensa huomiominen tukee elinvoimaisuutta. Sukupolvien välinen oppiminen luo jatkuvuutta ja vahvistaa kotiseutuidentiteettiä.

Tieto, osaaminen ja digitalisaatio –keino lisää tutkimustiedon, perinnetiedon ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä kehittämissä ja varautumisessa muutuvaan ympäristöön. Digitaaliset ratkaisut lisäävät arjen turvaa ja palvelutarjontaa, auttavat kulttuuria säilymään sekä luovat yritystoiminnan mahdollisuuksia. Hiljainen tieto, asiantuntijuus ja uuden oppiminen otetaan käyttöön ongelmien ratkaisussa.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävät ratkaisut –keinon avulla ennakoidaan, varaudutaan ja sopeudutaan ympäristön muutoksiin. Pohjoisen luonnon kannalta tärkeitä ympäristötekoja ja -tietoisuutta lisätään, ja hiiliviisaita sekä resurssitehokkaita ratkaisuja etsitään aktiivisesti. Paikallinen luontosuhde tukee kestävä elämää ja yrittämistä.

Kahdeksan vuodenajan kylä

Tavoite: Yhteisölliset ja vetovoimaiset kylät ovat turvallisia paikkoja elää kaikenikäisille. Ne kehittyvät muuttuvassa ympäristössä hyödyntämällä vuodenvaihtoon liittyvää osaamista, kekseliäisyyttä ja uutta tietoa.

Harvaanasuttu pohjoinen pärjää, kun kylä kehitetään sinnikkäästi ja tavoitteellisesti kyläläisten lähtökohdista. Älykkäässä pohjoisessa kylässä tunnetaan yhteisön viisaus ja yhteistyön voima, käytetään rajalliset resurssit tehokkaasti ja varaudutaan muutoksiin kekseliäästi.

Vaikka väki vähenee, pohjoisten kylien elinvoima ei jää yksittäisten aktiivien harteille, vaan laaja joukko eri ikäisiä ihmisiä kehittää kotiseutua yhdessä. Yhdistykset etsivät yhteisiä tavoitteita ja tekevät monipuolista yhteistyötä.

Talkoohenki ja kahdeksan vuodenajan viisaus siirtyvät sukupolvelta toiselle yhdessä tekemisen myötä. Nuoret ja uudet tulijat innostetaan yhteiseen tekemiseen. Kesäisin ahkeroidaan koko kylän voimin kyläympäristöjen ja kylätalojen kunnostamisen parissa. Talven pakkasilla uudet energiaratkaisut tuovat lämpöä kunnostettuihin kylätaloihin, joissa on läpi pimeimmänkin kaamoksen monenlaista tekemistä ja palveluja. Kyläläisten yhteiset aamupuurot, ikäihmisten tarinatuvat ja nuorten peli-illat vähentävät yksinäisyyttä.

Lapset ja nuoret ovat avainasemassa pohjoisten kylien elinvoiman kannalta. On tärkeää, että he saavat äänensä kuuluviin kehittämissä, heille riittää mielekästä tekemistä ja kohtaamispaiikkoja. Ikäihmisille suunnatut palvelut mahdollistavat sen, että he voivat asua kylissä pidempään.

Toimivat verkkoyhteydet ja uudenlaiset asumisratkaisut mahdollistavat kylissä asumisen monenlaisessa elämäntilanteessa. Infran, kuten vesihuollon ja tiestön, kunnostus on perusedellytys kylissä asumiselle. Kehittämisen resursseja keskitetään olemassa oleviin kyliin: kylien perusinfran ylläpitoon, kehittämiseen ja tehokkaampaan hyödyntämiseen. Yhteisöjen vaikuttamismahdollisuudet varmistetaan riittävällä osaamisella. Asukkaat innostetaan paikalliseen kehittämistyöhön lisäämällä rahoitusmahdollisuuksien tuntemusta ja tuomalla esiin onnistuneita esimerkkejä. Digiosaamisen levittäminen nuorilta iäkkäämmille lisää yhdenvertaisuutta, ja digiratkaisusta voi syntyä innovaatioita, jotka helpottavat kylissä asumista ja lisäävät arjen turvaa.

Ympäristöllä on iso merkitys kylien asukkaille. Kulttuuriympäristöjen ennallistamiseksi lisätään asukkaiden ja maanomistajien tietoa ja aktiivisuutta kulttuuriympäristökohteiden hoidosta. Kylä kehitetään entistä kestävämmän, mikä tarkoittaa mm. ruoka- ja energiaomavaraisuuden lisäämistä, hiiliviisautta, paikallisten tuotteiden suosimista, yhteisöllisiä ympäristöratkaisuja ja kestävästä liikkumisesta. Ideoita muuttuvaan ympäristöön sopeutumiseen haetaan tutkimustiedosta, perintetiedosta ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

Keino

Keskeiset kehittämistoimet

Osallisuus, yhteistyö ja verkostot:
Kotiseutua kehitetään yhdessä

- Otetaan kylien kehittämiseen aktiivisesti mukaan uusia ihmisiä ja yhteisöjä pitämään yllä talkooperinnettä.
- Lisätään ja kunnostetaan yhteisöllisiä tiloja, kuten kylätaloja, ja kehitetään niistä monipuolisia palvelukeskuksia.
- Tuetaan kyläyhdistysten pienimuotoista liiketoimintaa.
- Opitaan kansainvälisestä yhteistyöstä älykkäiden kylien kehittämisessä.
- Lisätään monialaista vaikuttamisosaamista (talous-, hankehallinto, demokraattinen päätöksenteko).

Ikäihmiset, lapset ja nuoret:
Kaikenikäiset viihtyvät

- Madalletaan nuorten kynnystä osallistua ja vaikuttaa kylien kehittämiseen.
- Järjestetään nuorille ja ikäihmisille sopivia oleskelutiloja ja ulkoharrastuspaikkoja.
- Lisätään nuorten työllistymismahdollisuuksia ja tiedotetaan niistä.
- Kehitetään lähipalveluja vastaamaan nuorten ja ikäihmisten tarpeisiin.
- Tuetaan harrastekokeiluja, jotka tuottavat pysyviä harrastusmahdollisuuksia.
- Kehitetään ja vahvistetaan ikäihmisten perhehoitoa huomioiden myös saamenkielinen väestö.

Tieto, osaaminen ja digitalisaatio:
Kekseliäillä ratkaisuille lisää arjen turvaa

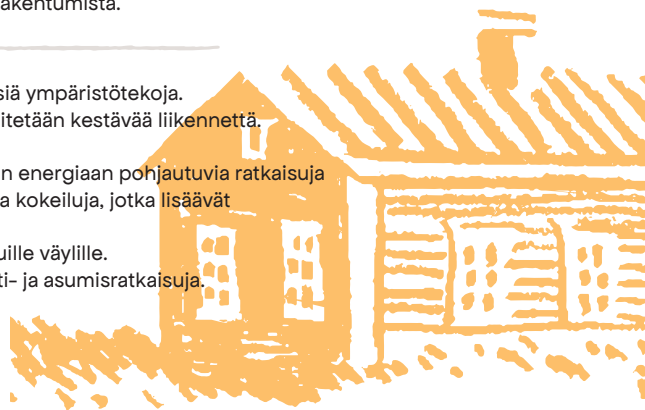
- Kehitetään uusia turvallisuutta ja mukavuutta lisääviä innovaatioita.
- Kehitetään älykkäitä kyliä suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti.
- Tuetaan lähipalvelukokeiluja, joissa hyödynnetään digitalisaatiota.
- Vahvistetaan asukkaiden digitaitoja ja tuetaan kyläverkkojen rakentumista.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävät ratkaisut:
Kyliä kehitetään ympäristön ehdoilla

- Lisätään ympäristö- ja ilmasto-osaamista ja tuetaan yhteisöllisiä ympäristötekoja.
- Lisätään kylätason kiertotalousratkaisuja ja yhteiskäyttöä. Kehitetään kestävää liikennettä.
- Tuetaan lähiruokaan liittyvää osaamista ja yhteisviljelyä.
- Tuetaan yhteisöllisten tilojen energiaremontteja ja uusiutuvaan energiaan pohjautuvia ratkaisuja
- Hoidetaan kulttuuriympäristöjä ja -kohteita sekä tuetaan muita kokeiluja, jotka lisäävät kyläympäristön viihtyvyttä ja luonnon monimuotoisuutta.
- Tuetaan moottorikelkkareitit, jotka ohjaavat liikenteen rajatuille väylille.
- Kehitetään monipuolisia, ekologisia, kysyntään vastaavia tontti- ja asumisratkaisuja.
- Lisätään kestävää matkailua tukevia rakenteita ja reittejä (esim. kulttuurikohteita suojaavat rakenteet).

Hankeideoita:

- Dronevahti marjamummoille
- Kyläväärtit hankehumpaan
- Lähiruoa vaihto-oppiilat
- Osaamismerkit kyläyhdistystoiminnasta
- Nuorten kohtaamispaikat osaksi kyläkuva
- Nuoret digiosaajiksi kyliin kesätyösetelillä
- Risusavotoiden biohiilestä ravinteet pottumaalle
- Purkupalot palasiksi raivohuoneella

Juureva pohjoinen kulttuuri

Tavoite: Yhteinen tekeminen ja tapahtumat lisäävät asukkaiden hyvinvointia. Kulttuuri elää arjessa, on saavutettavaa, ja perinteet siirtyvät sukupolvelta toiselle. Luonnon monimuotoisuus ja kestävät ratkaisut näkyvät hoidettuina kulttuuriympäristöinä.

Pohjoista kulttuuria ja sen jatkuvuutta vahvistamalla tuetaan yhteisöjen hyvinvointia, itseymmärrystä ja kykyä sopeutua muuttuvaan maailmaan. Kulttuuri kuuluu yhteisöille ja se tuo iloa kaikkien asukkaiden elämään. Kulttuuriverkostoja, -toimintaa ja -ajattelua onkin tärkeää vahvistaa osaksi asukkaiden arkipäivää.

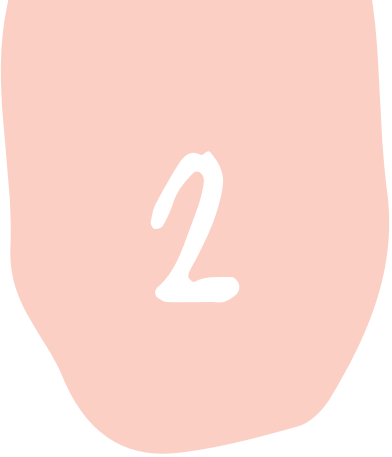
Leader-toiminnalla kehitetään uudenlaisia tapoja viedä kulttuuria kylliin ja mahdollistetaan kokeilut, jotka lisäävät jatkuvaa kulttuuri-toimintaa kylissä. Kulttuuripalveluja toteutetaan entistä laajemmalla yhteistyöllä, ja kylätapahtumille voidaan löytää uusia suuntia ja jatkuvuutta verkostoitumisen sekä asiantuntijapalvelujen kautta.

Alueen kulttuuritoiminnan ja -ympäristöjen on oltava kaikille turvallisista ja aitousperustuvia. Niissä huomioidaan erityisryhmät, kulttuurinen sensitiivisyys ja kunnioitetaan moninaisuutta. Saamelaiskulttuurin elinvoimaisuutta tuetaan.

Perinneosaaminen siirtyy sukupolvelta toiselle vuodenaikoihin kytkeytyvissä puhteissa. Sukupolvien välistä kohtaamista ja yhteistä tekemistä lisäämällä kulttuuriin liittyvät tiedot ja taidot nuottakalastuksesta tubetukseen voivat saada uusia yleisöjä ja muotoja. Lapset ja nuoret on saatava paitsi kulttuuriperinnön säilyttäjiksi ja jatkajiksi, myös kulttuurin uudistajiksi ja kehittäjiksi. Nuoret otetaan mukaan toimintaan ja heille kehitetään uusia, innostavia tapahtumia, joita he pääsevät itse suunnittelemaan ja toteuttamaan.

Kulttuuriin ja perinteisiin liittyvän tietotaidon säilymistä ja kasvamista tuetaan tallentamalla, levittämällä ja hyödyntämällä sitä uusilla tavoilla. Digitalisaatio voi auttaa saamelaiskulttuurin jatkuvuutta ja kulttuuriin liittyvän tiedon kestävästä hyödyntämisestä myös saamelaisalueen ulkopuolella.

Kulttuuritoiminnassa kestävyys näkyy etenkin kulttuurikohteiden ja kulttuuriperinnön arvon tunnistamisessa sekä paikallisten resursien kestävässä hyödyntämisessä. Kulttuurikohteita kunnostamalla annetaan niille uusi elämä ja siirretään niihin liittyvää, entisajan kestävämpään elämäntapaan perustuvaa tietotaitoa eteenpäin. Luontoon liittyvästä perinnetiedosta voidaan ammentaa oppeja kestäväan elämäntapaan laajemminkin.

2

Keino

Keskeiset kehittämistoimet

Osallisuus, yhteistyö ja verkostot:

Saavutettavaa ja yhdenvertaista kulttuuria tehdään yhdessä

- Hyödynnetään verkostoja, asiantuntijoita ja yhteistyötä kulttuuritapahtumien tuottamisessa ja kylätapahtumien uudistamisessa.
- Lisätään kulttuuriin liittyvää vuorovaikutusta kylissä ja eri toimijoiden välillä.
- Hankitaan, rakennetaan ja kunnostetaan kulttuuritoiminnan mahdollistavia rakenteita ja tiloja yhteiseen käyttöön.
- Tuetaan saavutettavaa ja yhdenvertaista kulttuuritoimintaa.

Ikäihmiset, lapset ja nuoret:

Kulttuuriin jatkumo lisää hyvinvointia

- Tuetaan kulttuuriin liittyvien taitojen ja tiedon siirtymistä sukupolvien välillä.
- Tuetaan kulttuuriin pohjautuvaa harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa monipuolisesti ja kehitetään siihen uusia malleja.
- Aktivoidaan nuoret kulttuuritoiminnassa ja järjestetään heille suunnattuja tapahtumia.

Tieto, osaaminen ja digitalisaatio:

Kulttuuriin liittyvä tietotaito kasvaa ja leviää

- Kerätään, digitoidaan, siirretään perinnetietoja ja -taitoja eteenpäin. Hyödynnetään niitä kestävästi.
- Hyödynnetään kulttuuriosaa-ajien ja -asiantuntijoiden osaamista. Tuodaan heitä kyllin opettamaan perinnetietoja.
- Kehitetään välimatkat ylittävää kulttuurin harrastamiseen ja opiskeluun liittyvää toimintaa (esim. digipalvelut, verkkoalustat).
- Kehitetään saamelaisen elokuvakerronnan ja luovan alan osaamista sekä lisätään saamelaiskulttuurin tuntemusta.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävät ratkaisut:

Kestävyyttä perinnetiedosta ja kulttuurisesta pääomasta

- Ennallistetaan arvokkaita kulttuuriympäristöjä ja -kohteita kulttuuripalveluiden toimintaympäristöiksi. Turvataan niiden säilyminen suojaavilla rakenteilla ja tiedottamisella.
- Lisätään kulttuuriperintökohteiden hoitoon liittyvää tietoa ja osaamista esim. kouluttamalla.
- Tunnistetaan perinnetietoon pohjautuvat kestävät ratkaisut ja lisätään niihin liittyvää tietoa ja osaamista esim. kouluttamalla.

Hankeideoita:

- Kyläviisut vs. Euroviisut
- Podcasteja kylien tarinoista
- Nuottakalastuksesta eväitä nuorten osaamisreppuun
- Sähköllä kulkeva kulttuuribussi
- Kulttuuriväärti tapahtumien uudistajana
- Kulttuurikahvit kylissä
- Duodji-osaamista Saamenmaalla
- Sukupolvet yhdessä tekemässä
- Kulttuuriperinnön taitajia kyllin
- Jokivarren yhteinen kelluva esiintymislava
- Kulttuurivaihtoviikot ja -matkat Suomessa ja ulkomailla

Pohjoiset elinkeinot

Tavoite: Luontoon, luovuuteen ja paikallisuuteen pohjautuvat elinkeinot voimistuvat verkostoilla ja kestäväillä ratkaisuilla. Nuoret yrittäjät ja innovatiivisuus takaavat jatkuvuuden.

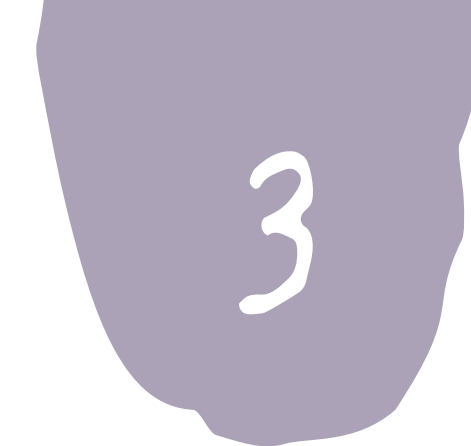
Luonnosta ja paikallisista tarpeista nouseva yrittäjyys pitää pohjoisen vireänä ja elinvoimaisena. Keskeisiä Leader-toiminnalla tuettavia elinkeinoja ovat alueelta puuttuvat palvelut, biotalous (sisältää mm. uusiutuviin luonnonvaroihin pohjautuvan paikallisen energiantuotannon, porotalouden, maa- ja metsätalouden ja luonnontuotealan), luovat alat ja käsityö sekä paikallisiin resursseihin pohjautuva kestävä matkailu.

Elinkeinojen toimialarajat ylittävä yhteistyö synnyttää uusia innovaatioita, ja mikroyritysten, tutkimuslaitosten ja oppilaitosten verkostoituminen luo uusia mahdollisuuksia liiketoimintaan. Yrityksiä kannustetaan kokeilemaan kekseliäitä, tutkittuun tietoon ja digitalisaatioon pohjautuvia ratkaisuja.

Leader-ryhmä tarjoaa yrityksille neuvontaa yhteistyöverkostonsa kanssa. Yritysten liiketoiminta-, vastuullisuus- ja markkinointiosaamista sekä elinkeinojen tarvitsemaa erikoisosaamista lisätään. Osaavan työvoiman saatavuutta helpotetaan yhteistyötoimin.

Kotiseudulla yrittäjänä työllistyminen on oltava nuorille varteenotettava vaihtoehto, ja ikääntyvät yrittäjät tarvitsevat elämäntyölleen jatkajia ja uudistajia. Siksi nuorten yrittäjyyttä tuetaan lähes toimialasta riippumatta myös osa-aikayrittäjyyden muodossa.

Kestävä kehittäminen auttaa elinkeinoja varautumaan vuodenaikojen muuttuviin olosuhteisiin muutoksiin hiiliviisaasti, ympäristökuormitusta vähentäen. Resurssitehokkuutta lisätään mm. kiertotalousosaamista tukemalla, resurssien käyttöastetta nostamalla, energiatehokkuutta parantamalla, tekemällä yhteishankintoja sekä löytämällä uusia ratkaisuja sivuvirtojen hyödyntämiseen ja logistiikkaan.

Lähipalveluilla sotepalveluista koneurakointiin turvataan kylien elinvoimaa ja lisätään asumisen turvallisuutta. Ne mahdollistavat asumisen kylissä ja tukevat matkailua. Pienet sote- ja hyvinvointialan yritykset tukevan ikäihmisten kotona asumista.

Biotalouden alalla pyritään luonnonvarojen arvostuksen, käytön ja jalostusasteen nostamiseen paikallisesti. Lyhyillä toimitusketjuilla parannetaan lähiruuan saatavuutta ja kannattavuutta. Maatalouden kokeilutuki antaa mahdollisuuden uudenlaiseen lähiruuan tuotantoon ja porotalouden innovatiiviseen kehittämiseen. Luonnontuotealalla kehitetään liiketoimintamalleja sekä raaka-aineiden saatavuutta helpottavaa tukkutoimintaa ja tuetaan kokeiluja. Kaupallisen kalastuksen tukemista jatketaan Lapin Kalaleaderin kautta. Yritystoimintaa suunnittelevia ja aloittavia innostetaan kokeilemaan yrittäjyyttä eri tukimuodoin.

Matkailun kehittämistoimia ohjataan erityisesti alkaville ja mikroyrityksille, jotka pohjaavat liiketoimintansa lähellä oleviin ja tuotettuihin resursseihin, kuten luontoon, alueen kulttuuriin, lähiruokaan, Green Care -toimintaan ja luonnontuotteita hyödyntäviin palveluihin ja elämyksiin. Kehittämisessä huomioidaan mm. kahdeksan vuoden ajan monipuolinen hyödyntäminen ja lumiriippuvuuden vähentäminen, paikalliset ihmiset ja kulttuurinen kestävyys. Perinnetiedon ja tutkimustiedon hyödyntäminen matkailutuotteissa tuo elämyksiin syvyyttä.

Luovien alojen ja käsityöalan yrittäjyyden tukeminen auttaa paikallisten perinnetaitojen säilymistä ja alueen elinvoimaista kulttuuri-toimintaa. Käsityöalalla materiaalien saatavuushaasteisiin vastataan paikallista tuotantoa kehittämällä. Alaa voidaan uudistaa mm. digitalisaation ja tuotekehityksen avulla.

Keino

Keskeiset kehittämistoimet

Osallisuus, yhteistyö ja verkostot: **Verkostot ja yhteistyö synnyttävät innovaatioita**

- Hyödynnetään elinkeinojen rajapintoja uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämisessä.
- Lisätään koordinoitua yhteistyötä (mm. yhteishankinnat, yhteiskäyttöiset tilat, kansainvälinen yhteistyö).
- Tarjotaan tukea toiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen työllistävälle, alueen elinvoimaa lisääville yrityksille.
- Tuetaan yritysten investointeja ja palveluja, jotka tukevat muun yritysverkoston toimintamahdollisuuksia.

Ikäihmiset, lapset ja nuoret: **Elinkeinoilla on jatkuvuutta**

- Kannustetaan nuoria yrittäjyyteen mm. sukupolvenvaihdoiksi tukemalla.
- Parannetaan nuorten ja yritysten välistä tiedonkulkua ja lisätään nuorten työllistymismahdollisuuksia.
- Tuetaan ikäihmisten palveluja, kuten ammatillista perhehoitoa ja Green Care -toimintaan erikoistumista.

Tieto, osaaminen ja digitalisaatio: **Tiedolla ja digiratkaisuilla kannattavuutta ja sopeutumiskykyä**

- Tarjotaan matalan kynnyksen neuvontaa ja koulutuksia yrittäjille.
- Lisätään yrittäjien digitaitoja ja kehitetään sähköisiä palveluja.
- Kehitetään digi-innovaatioita, jotka liittyvät palveluihin, paikalliseen kulttuuriin ja/tai vastaavat paikallisiin palvelutarpeisiin.
- Hyödynnetään tutkimustietoa, oppilaitoksia ja asiantuntijoita elinkeinojen kehittämisessä.
- Tuetaan maatalouskokeiluja biotaloudessa, erityisesti porotaloudessa.

Luonnon monimuotoisuus ja kestävä ratkaisu: **Elinkeinot kehittyvät kestävästi ilmastonmuutokseen sopeutuen**

- Tehdään varautumissuunnitelmia ja kokeiluja ympäristön muutokseen sopeutumiseksi.
- Tuetaan kestäviä, resurssitehokkaita ratkaisuja mm. logistiikassa.
- Tuetaan kiertotalouteen ja energiaomavaraisuuteen (esim. biokaasu) liittyviä kokeiluja ja investointeja.
- Kehitetään lähiruuan tuotantoa ja lisätään sen paikallista kysyntää.
- Kehitetään luonnonmateriaalien ja raaka-aineiden paikallista käyttöä ja jalostusta, tuetaan resurssitehokkaita jalostustiloja.

Hankeideoita:

- Saamenkielisten ikäihmisten perhehoito
- Vasanmerkityssovellus
- Yrityksen hiililaskenta tutuksi
- Käsityömateriaalien tuotantolaitos
- Luonnontuote raaka-aineiden tukkuritoiminta
- Opas nuorten rekrytointiin ja perehdytykseen
- Tiedematkailun kehittäminen
- Yrittäjyyden brändääminen nuorille mahdollisuudeksi

Pohjoinen älykäs kylä

Pohjoinen älykäs kylä elää kahdeksan vuodenajan kierron mukaan ja sopeutuu muuttuvaan ympäristöön huomioiden sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristön kestävyuden.

Joulukaamosaika on elinikäistä oppimista

Hiljainen perinnetieto siirtyy sukupolvelta toiselle. Kuullaan ikäihmisiä, hyödynnetään heidän osaamistaan, tarinoita ja kokemuksia. Tehdään yhdessä käytännössä: esimerkiksi perinnekäsitöitä, jotka antavat perustan tulevaisuuden taidoille. Vahva kulttuuri lisää yhteisön resilienssiä ja hyvinvointia.

8

Ensilumi on ennakkoinnin aikaa aloitteellisessa yhteisössä

Laaditaan seuraavan vuoden toimintasuunnitelmat, joissa ennakoidaan tulevat muutostekijät ja nähdään kylä osana laajempaa asuinympäristöä. Tunnistetaan yhteisön vahvuudet, osallistetaan ja opitaan menneestä. Etsitään tietoa tutkimus- ja oppilaitoksista sekä kansainvälisistä verkostoista. Suunnitelmissa huomioidaan sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristötekijät.

7

Ruska-aikana hyödynnetään digitalisaatiota

Uudet mobiilisovellukset helpottavat harvaanasutulla alueella elinkeinojen harjoittamista ja harrastamista, kuten metsästystä. Digitalisaatio ja uusi teknologia lisäävät arjen turvaa kylissä. Laajakaista mahdollistaa kaikenikäisten palvelut pirtteihin ja työskentelyn monipaikkaisesti.

6

Sadonkorjuu on lähiruuan ja omavaraisuuden aikaa

Jaetaan hyviä käytänteitä ruoan viljelyyn, keräilyyn, säilyttämiseen ja luonnontuotteiden monipuoliseen käyttöön. Kokeillaan uusia pohjoisessa viihtyviä erikoiskasveja yhteispalstoilla. Otetaan nuoret mukaan kalalle ja metsälle. Parannetaan elintarvike-turvaa kannustamalla maatalous- ja porotalousyrittäjiä kokeilemaan uutta ja nostamaan raaka-aineiden jalostusastetta ja arvoketjuja.

5

1

Resurssitehokkuus ja jakamistalous pakkastalven pelastus

Käytetään paikallisiin raaka-aineisiin pohjautuvaa energiaa yhteisten tilojen lämmittämisessä. Kylien tiloja ja laitteita hyödynnetään kekseliäästi kaikenikäisten lähipalveluissa. Yhdessä tekeminen luo pohjan jakamistaloudelle, näkymättömät verkostot otetaan resurssiksi.

2

Hankikantokevällä laitetaan ajatukset tulevaisuustaajuudelle

Rakennetaan yhdessä vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia Sitran menetelmällä. Etsitään luovasti uusia polkuja ja yhdistetään rohkeasti asioita. Etsitään ja kokeillaan innovatiivisia ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen. Nykytilasta toivottuun tulevaisuuteen laaditaan konkreettiset toimenpiteet. Paikallisiin aloitteisiin etsitään käytännöllisiä ratkaisuja yhteisillä ideointipajoilla.

3

Jäidenlähtökevällä versoo kiertotalous

Otetaan vanhat rakennukset yhteisölliseen käyttöön, kunnostetaan vain tarpeellinen, kunnioitetaan vanhaa rakennuskantaa ja perinteistä osaamista. Hyödynnetään paikallisia uudistuvia materiaaleja ja käytetään uudelleen vanhaa rakennusmateriaalia luovasti. Lajitellaan, kierrätetään ja annetaan tavaralle uusi elämä.

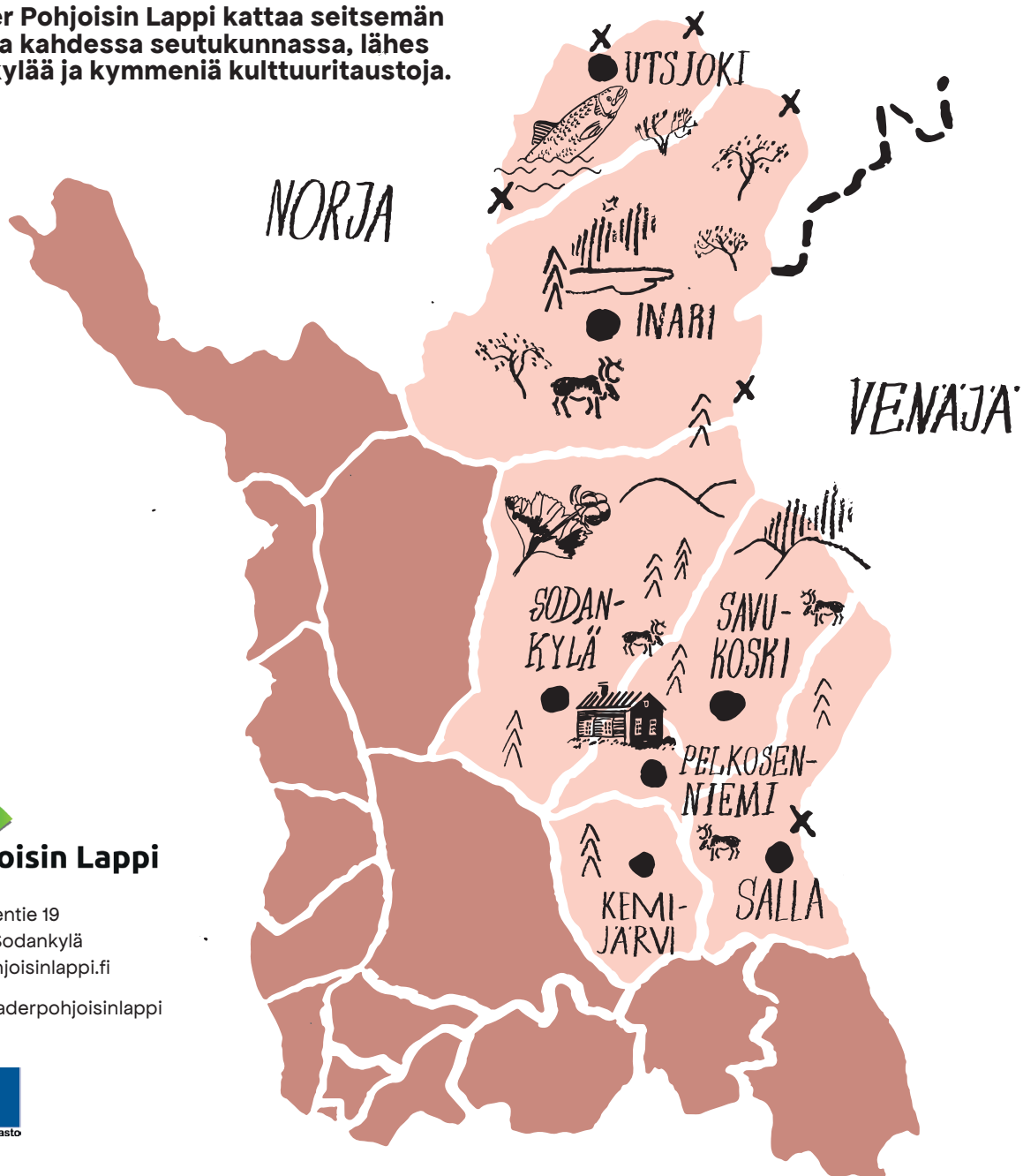
4

Hiiliviisaus toteutuu keskiyön auringon alla

Kunnostetaan kylämaisemia pitkäjänteisesti kohdistamalla työ uhanalaisiin luontotyypeihin. Hyödynnetään luontopohjaisia ratkaisuja. Työllistetään nuoria kyläyhdistyksiin kulttuuriympäristöjen ennallistamiseen ja luonnontuotteiden keräämiseen. Vahvistetaan aitoon kulttuuriin ja tekemiseen perustuvaa ekomatkailua. Panostetaan viipymiin, vältetään erillirakenteita ja suositetaan kestäväää liikkumista, kuten jokivene-takseja. Uudet älykkäät asumisen ratkaisut tuovat uudisasukkaita kyliin.

Leader Pohjoisin Lappi kattaa seitsemän kuntaa kahdessa seutukunnassa, lähes sata kylää ja kymmeniä kulttuuritaustoja.

LEADER

Pohjoisin Lappi

Jäämerentie 19
99600 Sodankylä
www.pohjoisinlappi.fi

  [leaderpohjoisinlappi](https://www.facebook.com/leaderpohjoisinlappi)

